

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА – ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ ЕКОНОМІЧНОГО СУБ'ЄКТА

Власова О. Є., канд. екон. наук, доцент, Тимченко І. О., Скворцов С. О. магістри, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

У період ринкових перетворень вітчизняної економіки істотно змінилися вимоги, що пред'являються до бухгалтерського обліку, відбулася переорієнтація в ієрархічній структурі користувачів звітних даних і їх інформаційних потреб. Різноманіття цілей і завдань, висунутих новими власниками, зумовило велику кількість підходів до організації обліку, представленою обліковою політикою.

Вітчизняні підприємства стикаються з постійним тиском швидко мінливих обставин і вимог ринку, зростанням конкуренції, яка змушує їх по-новому підходити до питань фінансового управління та облікової політики, оскільки в сучасних умовах ці системи мають для них не менш важливе значення, ніж її виробничий потенціал.

Суб'єктам господарювання потрібно облікова політика, здатна забезпечити високу достовірність та інформативність звітних даних, баланс інтересів різних груп користувачів звітності, мінімізацію оподаткування та ряд інших завдань.

Наступна група завдань пов'язана з питаннями національної облікової політики та спрямуванням на застосування МСФЗ и МСБО. З огляду на це ключовими визнаються ідеї єдності облікових принципів і, як наслідок, порівнянності звітних даних. Інтерес представляють теоретичні основи і практична реалізація зазначених принципів.

Отже, облікова політика є дуже важливим інструментом ефективного управління господарюючим об'єктом, інструментом який поєднує державне регулювання та певну самостійність підприємства у питаннях ведення бухгалтерського обліку, формування та застосування якої ґрунтується на тому, що законодавством передбачається використання альтернативних варіантів обліку, а роль бухгалтера на підприємстві змінюється від простого реєстратора господарських операцій до активного учасника їх здійснення [1].

Сутність облікової політики трактується неоднозначно, особливо це стосується ролі облікової політики в інформаційній системі управління підприємством. Так Наговіцина А.В. зазначає, що облікова політика є багатофункціональним інструментом і є інструментом реалізації методу бухгалтерського обліку в окремій організації.

У МСБО 8 «Облікова політика, зміни в облікових оцінках та помилки» зазначено, що облікова політика – конкретні принципи, основи, угоди, правила та практика, що застосовуються підприємством при складанні та поданні фінансової звітності [2]. Відповідно до п. 5 ст. 8 Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» підприємство самостійно визначає облікову політику підприємства, під якою розуміється сукупність принципів,

методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності [3].

Як зазначає Житний П.Є. цілком справедливо зазначає, що при розробці облікової політики необхідно керуватися не тільки специфічними, властивими бухгалтерському обліку принципами, але і загальними організаційно-управлінськими, що впливають на вибір істотних факторів і характеризує зв'язку внутрішніх господарських процесів із зовнішнім середовищем [4, с. 12].

Тому, на нашу думку, на етапі розробки облікової політики організації необхідно провести аналіз наслідків впливу на бухгалтерський облік наступних факторів:

- 1) сфери та видів діяльності;
- 2) організаційно-правової форми організації;
- 3) майбутньої структури управління підприємством;
- 4) масштабів передбачуваної діяльності організації;
- 5) структури і набору об'єктів обліку у складі передбачуваних пасивів і активів організації;
- 6) ступеня розвитку матеріальної бази та інформаційної системи;
- 7) рівня кваліфікації бухгалтерських кадрів, планованих до набору;
- 8) можливості внесення змін до чинної облікової політики організації при необхідності;
- 9) передбачуваної фінансової стратегії підприємства.

Процес розробки облікової політики з акцентом на проблему створення дієвої обліково-аналітичної системи управління підприємством, на наш погляд, повинен забезпечувати вирішення щонайменш таких завдань [5]:

- достовірного відображення інформації у фінансовій звітності, необхідне для всіх груп користувачів, як зовнішніх, так і внутрішніх;
- страхування підприємства від небезпек і загроз значної втрати коштів, зокрема пов'язаних із неповерненням дебіторської заборгованості або з неефективним вибором методів оцінки і обліку практично всіх фінансових інструментів, а також іншими аналогічними ситуаціями;
- накопичення достатніх коштів для підтримання достатнього технічного стану підприємства шляхом вибору оптимальних для різних груп об'єктів основних засобів методів нарахування амортизації;
- рівномірного відображення в обліку доходів і витрат, зокрема стосовно останніх шляхом створення забезпечень майбутніх витрат і платежів, не допускаючи водночас зайвого резервування коштів;
- оптимізацію оподаткування в тих випадках, де це можливо, зокрема тоді, коли методика ведення бухгалтерського обліку безпосередньо впливає на розмір прибутку для цілей оподаткування, наприклад, це стосується вибору доцільних для підприємства методів оцінки запасів;
- орієнтацію на досягнення ключових показників результативності за всіма основними напрямками діяльності, зокрема відносно фінансових показників, показників навколишнього середовища, ринку (відношень із замовниками і конкурентами), оптимізації внутрішніх бізнес-процесів і використання всіх видів ресурсів, включаючи людські тощо.

Отже, під час розробки облікової політики підприємств мають бути обов'язково враховані стратегічні цілі та завдання економічного розвитку і, зокрема, завдання підтримання економічної безпеки. Оптимізація вибору елементів облікової політики можлива лише шляхом проведення відповідних розрахунків, які враховують конкретні умови ведення господарської діяльності окремо взятого підприємства. При тому у ході розробки облікової політики доцільно застосовувати елементи фінансового планування з метою вибору тих підходів, які в найбільш повній мірі задовольняють систему управління на конкретному етапі життєвого циклу підприємства і сприяють підтриманню його стійкого економічного стану підприємства.

Список використаних джерел:

1. Кубік В. Д. Побудова ефективної моделі облікової політики підприємства – запорука ефективного управління і стратегічного розвитку Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7866.pdf>
2. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [Електронний ресурс]. –Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/929_020
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999г. No 996-XIV(зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
4. Житний П. Є. Організаційно-методологічні аспекти облікової політики фінансово-промислових систем: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук: спец. 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит» / П.Є. Житний. –Київ, 2009.–35 с
5. Лоханова Н. О. Облікова політика як інструмент управління економічною безпекою компанії: Режим доступу: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2467/197.pdf>

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОДАТКУ НА ПРИБУТОК ПІДПРИЄМСТВ ТА ПОДАТКУ НА ВИВЕДЕНИЙ КАПІТАЛ

Гоменюк В. В., магістр, Національний університет «Львівська політехніка», Львів

У світі прийнято розділяти дві основні моделі розрахунку податку на прибуток: європейську (континентальну) та англо-американську (англосаксонську). Існує також естонська модель оподаткування прибутку юридичних осіб, однак вона є доволі новою і не поширеною. Європейська модель характеризується тим, що база оподаткування визначається за принципами бухгалтерського обліку, а фінансова звітність орієнтована на інтереси держави. Англо-американська модель надає можливість вибору між бухгалтерським і податковим обліком, а також враховує інтереси інвесторів [2]. В Україні існує європейська модель оподаткування, тому що англо-американська модель може спричинити появу податкових конфліктів і тиск з боку фіскальних органів. Європейська модель застосовується також у Німеччині, Франції, Швеції, Бельгії, Іспанії, Швейцарії, Аргентині, Бразилії,